

HØJSKOLE 1994 – et generationsportræt

Mange jubilarer har i årenes løb ladet sig afbilde i klassiske positurer, i skønmalerier til eftertiden. Nøppe altid velvalgt.

I 150-året for den første højskole var valget let: den tredje højskolefilm skulle naturligvis laves. Ikke som et skønmaleri af den klassiske historie, ikke som en jubilæumsfilm. Men et livsnært nutidsportræt, et billede af tiden, 1994, og højskolen midt i den, set med en filmkunstners blik.

Det var opgaven vi ville give en ung, talentfuld instruktør. Vi fandt Annette Riisager, som til alt held ikke kendte meget til højskolerne på forhånd. Og så gav vi hende frie hænder.

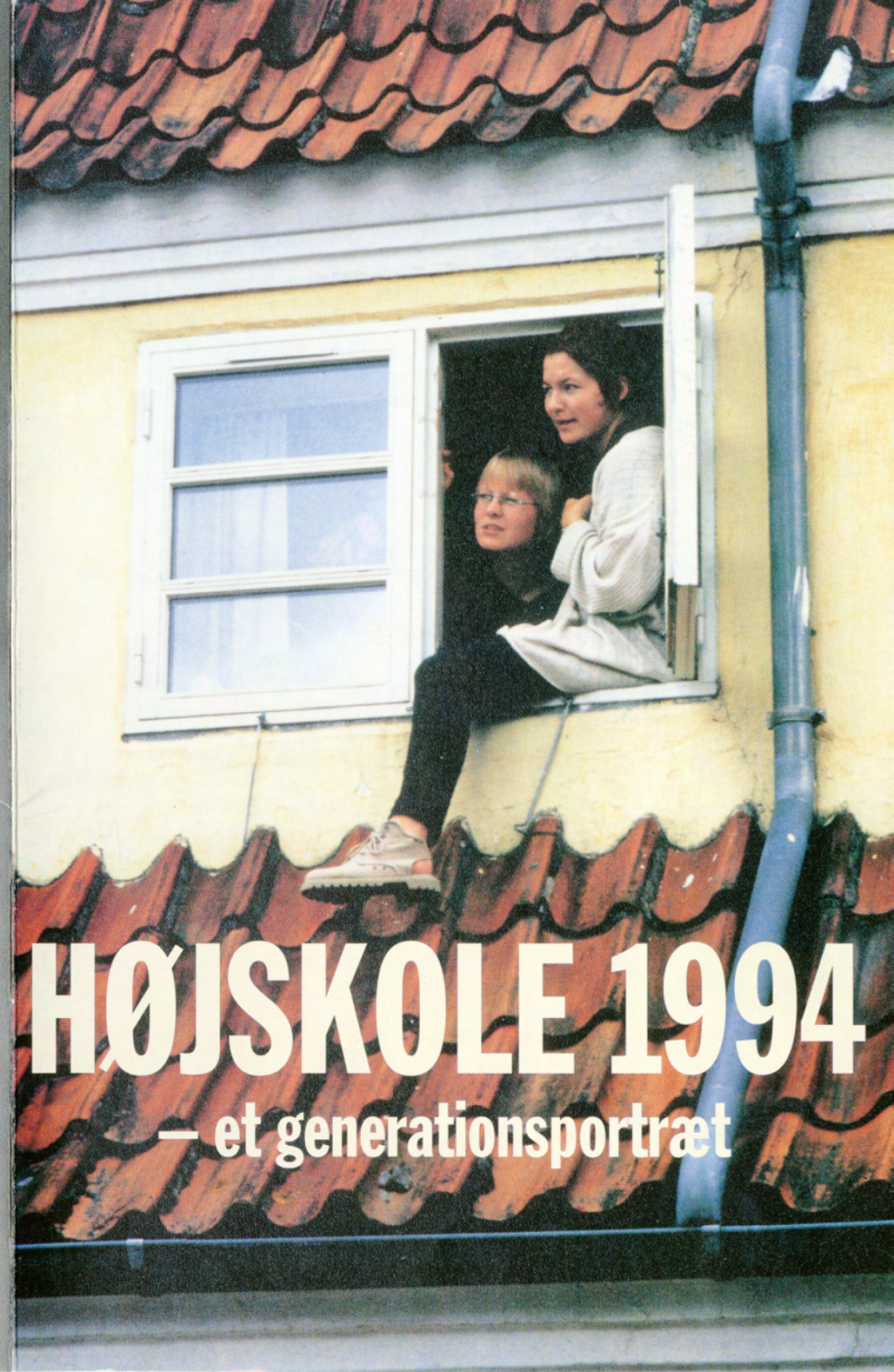
Uden gode tilskud fra Undervisningsministeriet, Uni Danmark Fond, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond var det ikke gået. Men nu foreligger resultatet.

Og vi har med nøjagtig 25 års mellemrum tre ungdomsportrætter, tre samfundsopfattelser, tre skolesyn og tre filmkunstneriske udtryk om et og samme stykke Danmark.

I 2019 skulle vi gerne have den fjerde højskolefilm.

Foreningen for Folkehøjskoler, Elo Madsen

SFC
VIDEO

HØJSKOLE 1994

— et generationsportræt

DE 3 HØJSKOLEFILM

En af filmteoriens fædre hævdede i sin tid, at enhver måde at anskue verden på rummer en verdensanskuelse. En betragtning, der også har relevans i forbindelse med den dokumentariske filmkunst, hvor objektivitet hverken er mulig eller ønskværdig. Alene det personlige bud på den virkelighed, dokumentaristen er optaget af, har interesse. Alt er et spørgsmål om vinkler og valg. Om at arrangere verden. Iscenesætte den om man vil. Dette mere eller mindre påfaldende naturligtvis, men ikke desto mindre en kendsgerning. Også bag de tre film i denne sammenhæng. Højskolefilmene.

Mærkbarest i den første som blev til i hundredåret for skoleformens oprettelse. Den danske folkehøjskole lyder titlen og som dén således filmen. Nok med viden om fænomenets nuancer, forskelligheder og måske endog modsætninger, men også høvet herover står den som et programskrift eller bautasten rejst for en kulturhistorisk bedrift. Med en malmfuld fortæller og i et klassisk filmsprog – oftest af iscenesatte rekonstruktioner – berettes om højskolens åndelige forudsætninger og om dens bestræbelser i en tid, hvor den bestod af karlfolk, når landbruget gik i vinterhi, og af piger, lyse sommerpiger, når løvet var sprunget. At se det altsammen er som et kig ind i en arkaisk verden, hvor den store faderskikkelse Grundtvig endnu er synlig over og bag det hele i modsætning til, hvad der er tilfældet i den film der blev til 25 år senere.

Her er i det hele taget meget, der er anderledes. Også selve det filmiske sprog. Det håndholdte kamera og båndoptageren åbner for nye muligheder. Næroptagelsen bliver bærende. Menneskene er ikke længere figurer i landskabet. De selv er nu landskabet. Højskolejournal 69 lyder titlen, og også her ligger allerede en henvisning til stil og holdning. Hastige indtryk veksler med interviews, statements og dagsberetninger fra møder (eller rettere konfrontationer) mellem lærere og elever. Det mellemværende, der er filmens egentlige motiv. For selve højskolebegrebet interesserer den sig ikke meget. Spørger nok om elevernes motiv for at tage på skole, men er først og fremmest optaget af forholdet mellem ledere og ledede i en tid, hvor nye undervisningsformer forsøges, og hvor der eksperimenteres med demokratiske modeller for sameksistens. Filmen søger at indkredse manipulationens voesen.

Højskolejournal 69 og den film som nu – igen 25 år senere – følger efter: Højskole 1994, har i nogen grad metode til fælles, men de tekniske forudsætninger er nu videoens. Også her gås der tæt på blik og stemmer. Igen står enkeltpersoner i forgrunden.

Men der er samtidig afgørende forskelle på de to film såvel i form som i indhold. Hvor Højskolejournal 69 har notatets karakter, er lapidarisk komponeret og næsten abrupt i den filmiske sprogføring, er Højskole 1994 med lyriske undertoner opbygget efter en dramaturgisk urmodel i et strømmende forløb af begyndelse, kulmination og slutning. Den indleder med billeder af højskolen som et historisk-poetisk mødested, hvor digtningen er afgørende, såvel som vor forhistorie og den historie vi selv er. Her opleves højskolen da også først og fremmest som en skole for erkendelse. Undervisningen har bestandigt eksistentielt sigte, men det er egentlig ikke den, der interesserer så meget, som det er elevernes reaktioner på de anskuelser og oplevelser, skolen konfronterer dem med, alt mens vinter bliver til vår.

Højskole 1994 foregiver ikke at give noget definitivt signalement, endsige en egentlig beskrivelse af den danske folkehøjskole i al dens forskellighed. Dens ørinde er de 19-20 årige elever selvforståelse, deres opfattelse af egne muligheder for – dels at forandre – dels at finde en plads – i et kriseramte samfund, der ikke synes at have brug for dem.

Derfor undertitlen: Et generationsportræt.

Niels Jensen

DEN DANSKE FOLKEHØJSKOLE, 1944

produktionsselskab: Dansk Film Co.

produktionsår: 1944

instruktion: Svend Methling

manuskript: Harald Engberg

kamera: Preben Frank og Karl Andersson

speaker: Pouel Kern

sagkyndige: Hans Lund, E. Borup, Bo Rud og Thomas P. Hejle

musik: Erik Fiehn

distribution: Statens Filmcentral

spilletid: 31 min.

HØJSKOLEJOURNAL 1969

produktionsselskab: Laterna Film A/S

produktionsår: 1969

instruktion: Franz Ernst

manuskript: Franz Ernst, Tage Skou-Hansen

kamera: Peter Roos

sagkyndig: Tage Skou-Hansen, Niels Jensen

klipning: Franz Ernst

tone: Peder Saxe, Keld Hansen

distribution: Statens Filmcentral

spilletid: 46 minutter

HØJSKOLE 1994 – et generationsportræt

produceret for: Foreningen for Folkehøjskoler

produktionsselskab: Video One v. Ole Alskov og

Danmarks Radio TVfakta

produktionsår: 1994

manuskript, instruktion & klip: Annette Riisager

kamera: Jan Weincke dff, Morgen Bruus dff

lyd: Henrik Langkilde, Jens Bønding

redigeringstekniker: Ole Viggo Jensen

elektronisk lyssætning: Bent Bille Jacobsen

Filmen foreligger både som video

og i 16 mm, overført fra video

distribution: Statens Filmcentral

spilletid: 42 min.